

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
.info

<https://konkur.info>

اختیارات شاعری

اختیارات وزنی

اختیارات زبانی

نظر از رویت

ن / آ / ظ / آ / ر / ا / ء / آ / ز / ا / ر / ا / و / ا / ی / آ / ت

قبل از همزه صامت است

حذف همزه: ن / ظ / ر / ز / ا / ر / و / ا / ی ت

اگر پیش از همزه آغاز هجا، صامتی بیاید می توان آن را حذف کرد.

۱- کسره اضافه

۲- واو (ضمّه) عطف یا ربط

۳- مصوّت کوتاه پایان کلمه

کلماتی که به مصوّت بلند {و یا ی} ختم می شوند در صورتی که پس از این ها مصوت دیگری بیاید می توان این ها را کوتاه تلفظ کرد.

۱-

بلند تلفظ کردن
مصوّت کوتاه

۲-

کوتاه تلفظ کردن
مصوّت بلند

حذف همزه

تغییر کمیّت مصوت ها

حذف همزه

اگر پیش از همزه آغاز هجا، صامتی
بیاید می‌توان آن را حذف کرد.

کُ نَد هَر گِز	کُو تَه نَ	رَو یَت رَز ظَ	سَع دِی نَ
- - - U	U - -	- - - U	U - -
نَ تَا وِی زَد	دَر دَا مَ	بَ گَر دَا نِی	وَر رَو ی
- - - U	U - -	- - - U	U - -
مفاعیلن	مفعولُ	مفاعیلن	مفعولُ

تغییر کمیّت مصوت‌ها

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه

۱- کسره اضافه

۲- واو (ضمّه) عطف یا ربط

۳- مصوت کوتاه پایان کلمه

چاک شد	م ز ع ش قی	هرک راجا
- U -	- - U -	- - U -
شُد	عی ب کُل لی	او ز حر صُ
- U -	- - U -	- - U -

ب نا م	خ دا وَن	دِ جا نُ	خ رَد
- - U	- - U	- - U	- U
کَ زین بَر	تَ رَن دی	شِ بَر نَگ	ذَ رَد

تغییر کمیت مصوت‌ها

کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

آ	ر	زو	بی
-	U	(U)	-

آهویی	آ	هو	بی
←	-	(U)	-

ابرویش	آب	رو	یش
←	-	(U)	-

کلماتی که به مصوت بلند {و / ی} ختم می‌شوند در صورتی که پس از این‌ها مصوت دیگری بیاید می‌توان این‌ها را کوتاه تلفظ کرد.

نکات

مصوّت بلند / و / در
کلمات تک هجایی «بو»،
رو، جو، مو و ... هیچ گاه
کوتاه نمی شود؛

اما واژه {سو} در صورت اضافه
شدن به کلمه‌ای دیگر، ممکن است
کوتاه شود.

اگر مصوت بلند {ی} در میان
کلمات ساده یا کلمه با پسوند
یا پیشوند یا ضمیر متصل
بیاید. همیشه کوتاه تلفظ
می شود و **اختیار شاعری هم**
نیست. {یا، گیاه، حامیان،
خدائی‌اش عامیانه، زیاد،
سیاست، پیاموز، قیامت و ...}

یا	بِ	یا
-	U	

خودارزیابی درس پنجم فنون ادبی پایه ۱۲

در چه صورتی مصوت بلند
{ی} همیشه کوتاه است؟
اگر مصوت بلند {ی} در
میان کلمات ساده یا کلمه
با پسوند یا پیشوند یا ضمیر
متصل بیاید. {بیا، گیاه،
عامیانه، زیاد، سیاست،
بیاموز، قیامت و ...}

مصوت بلند {و} در چه
صورتی همیشه بلند تلفظ
می شود؟
در کلمات تک‌هجایی
مانند: {بو، رو، جو، مو،
...} به غیر از کلمه {سو}
که در صورت اضافه شدن
ممکن است کوتاه تلفظ
شود.

نوع اختیار زبانی	وزن	واژه
کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند	- u -	جادویی
کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند	- U U -	ساقی ما
کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه	U - - U -	آهوی دشت
بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه	- U - - - U	درخت دوستی
کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند	- U U	سوی من
بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه	- - U	بهانه
بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه	- - -	تو گفتی
بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه	U - - U	شب و روز

تقطیع مثال های زیر، به صورتی که بین کمانک تقطیع شده است، با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟

گفت: ای پسر این نه جای بازی است / بشتاب که جای چاره سازی است

مفعول ^م	مفاعِلن	فَعولن
گُفْتِی پ	سَ رین نَ جا	یِ با زیست
U - -	- U - U	- - U
بش تا ب	کِ جا یِ چا	رِ سا زیست

پس از تقطیع هجایی
ایات زیر، اختیارات
شاعری زبانی به کاررفته
در هر کدام را مشخص
کنید.

حذف همزه در ۲ مورد:
هجای ۲ و ۵ مصراع اول

onkur
info

فریاد که در رهگذر آدم خاکی / بس دانه فشاندند و بسی دام تنیدند

پس از تقطیع هجایی
ابیات زیر، اختیارات
شاعری زبانی به کاررفته
در هر کدام را مشخص
کنید.

مفعول	مفاعیل	مفاعیل	فعولن
فَرِ یا د	ذَ رِ آ دَ	کِ دَر رَه گُ	مِ خا کی
U - -	U - - U	U - - U	U - -
بَس دا نِ	بَ سی دا م	فِ شان دَن دُ	تَ نی دَن د

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه

هجای نهم -

بر همه اهل جهان سیّد و سرور علی است
در ره دین خدا، هادی و رهبر علی است

پس از تقطیع هجایی
ابیات زیر، اختیارات
شاعری زبانی به کاررفته
در هر کدام را مشخص
کنید.

فَاعِلَاتِن	فَعْلَاتِن	فَعْلَاتِن	فَعَل
بَرَهَ مَءَه	لِجَ هَانِ سِی	یِ دُ سَرُور	عَ لِیَسْت
- - U -	- - U U	- - U U	- U
دِر رَه دِی	نِ خُ دَا هَا	دِی یُ رَه بَر	عَ لِیَسْت

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه: هجاهای: {۳ مصرع اول و هجای ۳ مصرع دوم}.
کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند: {هجای ۹ مصرع دوم}.

قدسی مشهدی

ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی
چه کنم که هست اینها گل باغ آشنایی

خودارزیابی درس پنجم
فنون ادبی پایه ۱۲

فخرالدین عراقی

پس از تقطیع هجایی
ابیات زیر، اختیارات
شاعری زبانی به کاررفته
در هر کدام را مشخص
کنید.

فاعلاتن	فعلاتُ	فاعلاتن	فعلاتُ
بِ جُ دایی	ز غَمَتِ شَ	خونِ فِ شَا نَم	زِ دُ دِی دِ
- - U -	U - U U	- - U -	U - U U
آ ش نایی	گُ لِ با غِ	هَس ت این ها	چِ کُ نَم کِ

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه:
{هجای ۱۳ مصراع اول}.

من نمی گویم زیان کن یا به فکر سود باش
 ای ز فرصت بی خبر در هر چه هستی، زود باش

پس از تقطیع هجایی
 ابیات زیر، اختیارات
 شاعری زبانی به کاررفته
 در هر کدام را مشخص
 کنید.

فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن
مَن نِ مِی گو	یَا بِ فِکْرِ	یَمِ زِ یانِ کن	سُودِ باش
- - U -	- - U -	- - U -	- U -
ای زِ فُرصَت	هر چِ هسِ تی	بی خِ بَرِ در	زودِ باش

اختیار شاعری ندارد.

بیدل دهلوی

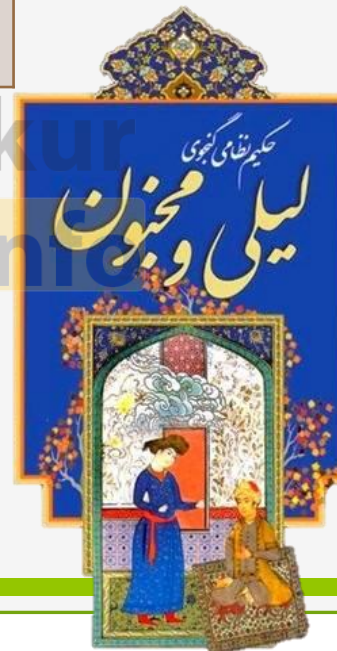
بیچارگی ورا چو دیدند در چاره گری زبان کشیدند

مفعول ^م	مفاعِلن	فَعولن
بِی چا ر	گِی یِ وُ را	چُ دی دَند
- - U	- U - U	- - U
دِر چا ر	گَری زَ بان	کِ شی دَند

پس از تقطیع هجایی
ایات زیر، اختیارات
شاعری زبانی به کاررفته
در هر کدام را مشخص
کنید.

کوتاه تلفظ کردن مصوّت بلند:

هجای چهارم مصراع اول

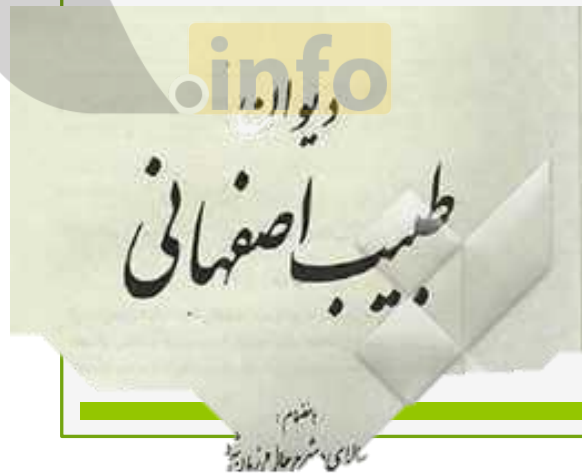
خَلَدَ گر به پا خاری آسان بر آید
چه سازم به خاری که در دل نشیند؟

پس از تقطیع هجایی
ابیات زیر، اختیارات
شاعری زبانی به کاررفته
در هر کدام را مشخص
کنید.

فعولن	فعولن	فعولن	فعولن
بَ رَا یِد	رِ یَا سَان	بِ پَا خَا	خَ لَدَ گَر
U - -	U - -	U - -	U - -
نِ شِ نَد	کِ دَرِ دِل	بِ خَا رِی	چِ سَا زَم

کوتاه تلفظ کردن مصوّت بلند
هجای ۷ مصراع اول -

حذف همزه :
هجای ۸ مصراع اول

همه برگ بودن همی ساختی
به تدبیر رفتن نپرداختی

پس از تقطیع هجایی
ابیات زیر، اختیارات
شاعری زبانی به کاررفته
در هر کدام را مشخص
کنید.

فَعَل	فعولن	فعولن	فعولن
خ تی	هَ می سا	گِ بو دَن	هَ مِ بَر
- U	- - U	- - U	- - U
خ تی	نَ پَر دا	رِ رَف تَن	بِ تَد بی

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه:
{هجای ۲ مصراع اول}.

آمد سوی کعبه سینه پر جوش
چون کعبه نهاد حلقه در گوش

مفعول ^م	مفاعلن	فعولن
آ مَد سَوِ یِ کَعَبِ سیِ نِ پُر جوش		
- - U	- U - U	- - U
چون کَعَبِ نَ هَا د حَل قِ دَر گوش		

پس از تقطیع هجایی
ایات زیر، اختیارات
شاعری زبانی به کاررفته
در هر کدام را مشخص
کنید.

کوتاه تلفظ کردن مصوّت بلند:

هجای سوم مصراع اول

سوی چاره گشتم ز بیچارگی ندادم بدو سر به یکبارگی

پس از تقطیع هجایی
ابیات زیر، اختیارات
شاعری زبانی به کاررفته
در هر کدام را مشخص
کنید.

فَعَل	فعولن	فعولن	فعولن
رِ گِی	زِ بی چا	رِ گش تَم	سوی چا
U -	U - -	U - -	U - -
رِ گِی	بِ یِکِ با	بِ دو سَر	نَ دا دَم

کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند:
هجای اول مصراع اول.
بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه:
{هجای ۲ مصراع اول}.

شاهنامه فردوسی

نکوهش مکن چرخ نیلوفری را برون کن ز سر باد خیره سری را

پس از تقطیع هجایی
ابیات زیر، اختیارات
شاعری زبانی به کاررفته
در هر کدام را مشخص
کنید.

فعولن	فعولن	فعولن	فعولن
نِ کُو هِش	مَ کُن چَر	خِ نِی لُو	فَ رِی رَا
U - -	U - -	U - -	U - -
بُ رُون کُنْ	زِ سَرِ بَا	دِ خِی رِ	سَ رِی رَا

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه:
{هجای ۹ مصراع دوم}.

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
info

<https://konkur.info>